

ОЧР, вживання кількох означень до одного означуваного, двох і більше присудків до одного підмета, однорідних означальних сполучникових і безсполучникових зворотів, узагальнювальних слів, семантично й синтаксично різнотипних ОЧР, полісиндетону і тавтологічного повтору.

Розбіжності двох ТП зводяться до такого: прикметникові означення в АМ ТП переважно розміщуються у препозиції (за винятком тих, що позначають приналежність до відповідного середовища проживання), в той час як в УМ ТП у більшості випадків – у постпозиції, тобто застосовується інверсія, що робить його естетично більш привабливим. З причини наявності в УМ дієслівних маркерів числа й роду, в УМ ТП спостерігається більше випадків вживання двох і більше присудків до одного й того ж підмета. В АМ ТП однорідні підрядні означальні звороти вживаються частково у сполучниковій, а частково – у безсполучниковій формах, в той час як в УМ ТП переважно застосовуються однотипні сполучникові звороти, що поліпшує стилістичні ознаки тексту за рахунок підвищення щільності однорідності.

Перспектива роботи вбачається у розширенні матеріалу та об'єктів дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. King James Version of the Bible [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www..kingjamesbibleonline.org/>
2. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / Пер. І. Огієнка 1962 р. – К.: Українське Біблійне Товариство, 2009. – 1151 с.

Н. Д. Борисенко
м. Житомир

ПРОСТІР ПЕРСОНАЖНОГО МОВЛЕННЯ БРИТАНСЬКОЇ ДРАМИ

Драматичний твір вже певний час привертає увагу мовознавців як багатомірний дискурсивний простір, в якому виділяються дві підсистеми авторська та персонажна, а отже відбувається як процес комунікації автора із глядачем/слухачем або читачем, так і процес інтеракції персонажів [2, 4-7]. У сучасному мовознавстві відзначається необхідність дослідження драматичного твору одночасно у двох планах когнітивному та комунікативному [9, 42]. Увага дослідників драматичного твору зосереджена навколо категорії

когерентності в текстах англійської драми [10, 125-132], структурної та семантичної організації драматургічного тексту [12, 76-81], ролі авторської ремарки як засобу передачі авторського замислу [3, 45-49].

Аналіз персонажного мовлення драматичного твору здійснюється нами із залученням комунікативно-прагматичного підходу до аналізу мовних даних. Специфічний характер персонажного мовлення полягає в тому, що автором висловлювання є драматург, який створює мовлення персонажів відповідно до власного досвіду реального спілкування [8, 1-5]. Водночас висловлювання персонажів враховують закони мови художньої літератури загалом, і мови драматичного твору зокрема, що і накладає певні обмеження на мовлення персонажів драми.

Простір як засіб моделювання та представлення мовних фактів [7, 8] дозволяє виявити особливості персонажного мовлення драматичного твору, зумовлені соціально-статусними характеристиками дійових осіб. Простір персонажного мовлення британського драматичного твору виступає як сукупність реплік персонажів, які реалізують певні моделі комунікативної поведінки та узгоджуються з комунікативними нормами, прийнятними для англомовної і, в першу чергу, англосаксонської лінгвокультурної спільноти.

У свою чергу, дослідження комунікативної поведінки є досить продуктивними у сучасному мовознавстві. Остання визначається як вид поведінки, прояв мотивованої та частково немотивованої активності, яка направлена на підтримку контакту, емоційного взаємовпливу, обміну інформацією та самовираження [5, 264-268]. При цьому особливості комунікативної поведінки детермінуються менталітетом та національними стереотипами поведінки [11, 5-6], а сама вона стає джерелом формування національного комунікативного стилю [6, 253-254].

У нашому дослідженні персонажного мовлення під *комунікативною поведінкою* ми розуміємо реалізацію мовцем та розуміння слухачем сукупності лінгвальних й екстралінгвальних засобів комунікації, вибір яких залежить від комунікативних норм певної лінгвокультури, ситуації спілкування, лінгвальних й екстралінгвальних цілей, порушених індивідом, а також статусних характеристик учасників спілкування. Розглянемо гендерні особливості комунікативної поведінки персонажів на прикладі реалізації мовленнєвого акту констативу, комунікативно-інтенційний зміст якого полягає у ствердженні певної інформації.

Аналіз сучасних британських драматичних творів показує, що констатив посідає значне місце в діалогах персонажів, тому що констатація фактів, опис різних подій, повідомлення й розповіді відіграють важливу роль у комунікативній взаємодії. Основне завдання комунікантів у цьому випадку полягає у передачі певного обсягу інформації. З іншого боку, будь-яка соціальна характеристика людини проявляється у його мовленні, яке слугує однією з найбільш важливих ознак, за якими ми визначаємо статус мовця [1, 138]. У той же час, мовлення індивіда не лише відображує його статус та повідомляє слухача про нього, а й виражає оцінку статусу слухача, що проявляється у демонстрації поваги до нього та дотримання принципу ввічливості [4, 32]. Як статусно-нейтральний мовленнєвий акт констатив використовується драматургом для відображення комунікативної поведінки персонажів обох статей, при цьому його вживання не демонструє розбіжностей в статусі комунікантів:

PETER. (*ironically*) You have the advantage of me. You were born here.

MARIAN. Yes. But I separated the grains of corn from the sand and married the handsome prince. He took me to his castle in Campden hill [13, 8].

З іншого боку, виявлення різниці в статусній позиції учасників спілкування має місце під час реакції на констатив. Відсутність реакції виступає маркером більш високої статусної позиції комуніканта. Аналіз персонажного мовлення сучасної британської драми свідчить, що в ситуації неформального спілкування представників протилежних статей, коли стать комуніканта виступає як єдина статусна розбіжність, відсутність вербальної реакції на констатив є більш характерною для реплік персонажів-чоловіків. Наприклад, у бесіді знайомих:

JOAN. Sweetly sick nostalgia. I know now why he liked them, they reminded him of his youth. I can understand that now.

REX. *What else did we do? You've got a much better memory than I* [14, 11].

Отже, персонаж-чоловік застосовує тактику ігнорування реплік співбесідника в своїй комунікативній поведінці, що дозволяє йому домінувати у діаді чоловік – жінка через свою гендерну ознаку та відображує його вищий статус.

Таким чином, аналіз драми не може не враховувати канони драматичного жанру, які накладають певні обмеження на авторське та персонажне мовлення, а отже потребують особливих когнітивних зусиль автора для вираження певної ідеї [2, 4]. У той же час, до

драматичних творів може бути застосована та ж методика дослідження, що й для аналізу реального, повсякденного спілкування, оскільки у процесі створення персонажного мовлення драматург застосовує власний мовний досвід, спирається на свою мовну й комунікативну компетенцію. Як результат, висловлювання персонажів відбивають комунікативні стереотипи, що існують у лінгвокультурній спільноті, та відповідають моделям комунікативної поведінки, притаманним певній спільноті.

Подальші перспективи дослідження вбачаються нам у комплексному лінгвістичному аналізі простору персонажного мовлення драматичного твору, який дозволить виявити та описати сукупність взаємодій персонажів, які реалізують певні моделі комунікативної поведінки та відображують соціально-статусну конфігурацію британського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Беликов В. И., Крысин Л. П. Социолингвистика: Учебник для вузов. – М.: РГГУ, 2001. – 439 с.
2. Голованева М.А. К вопросу о драматургической коммуникации / М.А. Голованева // Вопросы лингвистики и литературоведения. – № 1. – 2010. – С. 4-7.
3. Иванова Т.Г. Ремарка как средство передачи авторского замысла / Т. Г. Иванова // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – 2007. – № 27. – Том 8. – С. 45-49.
4. Карасик В. И. Язык социального статуса. – М.: Гнозис, 2002. – 333 с.
5. Карасик В. И. Языковые ключи : монография / Карасик В.И. – М.: Гнозис, 2009. – 409 с.
6. Ларина Т.В. Английский стиль фатической коммуникации / Т. В. Ларина // Жанры речи: Сб. научн. ст. / Под ред. В. В. Дементьева. – Саратов: Изд-во ГосУНЦ «Колледж». – 2005. – Вып. 4. Жанр и концепт. – С. 253-264.
7. Левицкий А.Э. Предисловие / А.Э. Левицкий // Язык и пространство: проблемы онтологии и эпистемологии : [монография] / А.Э. Левицкий, С.И. Потапенко, Л.И. Белехова и др. / под ред. А.Э. Левицкого, С.И. Потапенко. – Нежин : Изд-во НГУ имени Николая Гоголя, 2011. – С. 5-12.
8. Мизецкая В.Я. Композиционно-речевая организация драматургического текста (на материале англоязычных пьес XVI-

- XX в.в.). Автореф. дис... докт. філол. наук: 10.02.04 – германские языки / В.Я. Мизецкая / КГУ им. Т.Шевченко. – К., 1992. – 29 с.
9. Петрова Н.Ю. К вопросу о канонах построения пьес (когнитивно-дискурсивный аспект) / Н.Ю. Петрова // Вестник ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2010. – № 1. С. 42-45.
 10. Петрова Н.Ю. Категория когерентности в текстах английской драмы / Н.Ю. Петрова // Вестник Иркутского государственного лингвистического университета. – 2010. – № 3. – С. 125-131.
 11. Прохоров Ю.Е. Русские : коммуникативное поведение : учеб. пособие / Ю.Е. Прохоров, И.А. Стернин. – 4-е изд., стереотип. – М.: Флинта : Наука, 2011. – 328 с.
 12. Радзивилова О.А. Соотношение глубинного и поверхностного уровней в сцене как отрезке драматургического текста / О. А. Радзивилова // Вестник государственного гуманитарного университета им М.А. Шолохова. – Серия филологические науки. – 2010. – №2. – С. 76-81.
 13. Dryden E. Harvest / E. Dryden. – L.: Samuel French, 1982. – 54 p.
 14. Manktelow B. Death Walked in. / B. Manktelow. – L.: Samuel French, 1979. – 57 p.

В. В. Жуковська
м. Житомир

АБСОЛЮТНІ КОНСТРУКЦІЇ В ДАВНІХ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ

Дієприкметникові предикативні конструкції, що не залежать від жодного члена речення, є прикметною рисою багатьох давніх індоєвропейських мов (давньогрецької, латини, санскриту, авестійської, литовської, старослов'янської, готської, давньовірменської та ін.). Такі структури називаються абсолютними чи самостійними. В різних мовах зазначені конструкції вирізняються низкою подібних структурних і функціональних характеристик: ядро структури – іменник поєднаний з дієприкметником у непрямому відмінку – є ідентичним для усіх мов, натомість відмінків, в якому переважно вживається абсолютна конструкція, варіюється від мови до мови. Іменник виступає агенсом дії, вираженої дієприкметником, і є відмінним від підмета головного речення. Дієприкметник може вживатися в різних часових формах, допустимих для певної мови, зазвичай у формі теперішнього і минулого часу, вказуючи на одночасність чи передування дії головного речення. Обидва компоненти абсолютної конструкції стоять у певному відмінку, що є